

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Prokura v současné judikatuře a její aplikační praxe

Prokura, jako zvláštní druh plné moci, je institutem hluboce zakořeněným v občanském a obchodním právu.[1] I přestože můžeme vnímat problematiku prokury za poměrně jednoznačnou a vyjasněnou, v aplikační praxi se stále můžeme setkávat s problémy způsobenými zejména odlišným pojetím prokury v současné právní úpravě oproti úpravě podle zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů („ObchZ“).

Než se dostaneme k aktuálním problémům týkajícím se prokury, je vhodné si tento pojem, respektive pojmy, náležitě vymezit v rámci platného práva. Ačkoliv zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů („OZ“), jednotlivé druhy prokury nijak nepojmenovává, nauka rozlišuje (i) prokuru prostou, (ii) prokuru rozšířenou a (iii) prokuru filiální.

Prokura prostá je zvláštním druhem plné moci (jedná se tedy o specifický případ smluvního zastoupení), kterou může udělit pouze podnikatel zapsaný do obchodního rejstříku, a to pouze fyzické osobě, prokuristovi, ke všem právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu, a to i k těm jednáním, pro která se jinak vyžaduje zvláštní plná moc, s výjimkou zcizení nebo zatížení nemovité věci.

Prokura rozšířená spočívá v rozšíření oprávnění prokuristy o možnost zcizovat a zatěžovat nemovité věci. Aby se jednalo o prokuru rozšířenou, je nutno v prokuře výslovně uvést toto oprávnění prokuristy zcizovat a zatěžovat nemovité věci.[2]

Prokura filiální spočívá v omezení oprávnění prokuristy zastupovat podnikatele pouze pro některou pobočku svého obchodního závodu nebo pro některý ze svých obchodních závodů. V takovém případě je nutno v prokuře výslovně uvést, ke kterému obchodnímu závodu nebo pobočce obchodního závodu se prokura vztahuje.[3] Filiální prokuru je možno udělit také pro pobočky nebo závody, které nejsou jako odštěpný závod zapsány v obchodním rejstříku, pokud mají v rámci organizační struktury činnosti relativně samostatné postavení.[4]

Udělení prokury

Prokuru může udělit pouze podnikatel zapsaný v obchodním rejstříku. V případě fyzické osoby zapsané v obchodním rejstříku tak činí podnikatel osobně, v případě právnické osoby tak činí statutární orgán. U osobních společností budou o udělení prokury rozhodovat všichni společníci (srov. § 105 zákona č. [90/2012](#) Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech, ve znění pozdějších předpisů („ZOK“)). Ve společnosti s ručením omezeným, není-li stanoveno ve společenské smlouvě jinak, uděluje prokuru jednatel, přičemž udělení prokury podléhá schválení valnou hromadou:[5] v případě absence schválení valnou hromadou je prokura neplatná za podmínek vymezených v § 48 ZOK.[6] V akciové společnosti uděluje prokuru statutární orgán (představenstvo nebo správní rada), přičemž povinnost schválení udělení prokury valnou hromadou zde absentuje (to však neznamená, že by tuto povinnost nemohly valné hromadě svěřit stanovy).

Prokuru je nutno udělit v písemné formě s výslovným označením, že se jedná o prokuru. Jelikož je prokura zvláštním druhem plné moci, která opravňuje prokuristu i k těm jednáním, pro která se jinak

vyžaduje zvláštní plná moc, neuplatní se obecná úprava požadující úřední ověření podpisu na plné moci pro případy, kdy zákon vyžaduje pro určité právní jednání formu veřejné listiny.[\[7\]](#) **Pro udělení prokury se tedy dle našeho názoru nevyžaduje listina s úředně ověřeným podpisem.**

Častým problémem z praxe je otázka účinnosti prokury. **Prokura je účinná již samotným udělením** (potažmo schválením, je-li vyžadováno) a **zápis v obchodním rejstříku je pouze deklaratorní.**[\[8\]](#) Tento přístup je tak zcela opačný k právní úpravě v ObchZ, kdy § 14 odst. 6 ObchZ stanovil, že udělení prokury je účinné od zápisu do obchodního rejstříku (zápis byl v tomto případě konstitutivní a před zápisem nebyl prokurista oprávněn platně zastupovat podnikatele). **Podle aktuální právní úpravy tedy může prokurista podnikatele zastupovat i pokud ještě není zapsán v obchodním rejstříku. V takovém případě se bude prokazovat listinou o udělení prokury.**[\[9\]](#) Po zápisu prokury do obchodního rejstříku se uplatní princip materiální publicity a prokurista se bude odkazovat na zápis v obchodním rejstříku. Pro úplnost je možno uvést, že listinu o udělení prokury je nutné doložit k návrhu na zápis prokuristy do obchodního rejstříku, nicméně do sbírky listin se obligatorně nezakládá.[\[10\]](#)

I přes to se v praxi lze setkat s případy, kdy prokura nezapsaná v obchodním rejstříku není protistranou akceptována, byť pro takové odmítnutí není opory v platném právu.

Limity prokury

Ustanovení § 450 odst. 1 OZ stanoví, že prokurista je zmocněn „*ke všem právním jednáním, ke kterým dochází při provozu obchodního závodu*“, přičemž zůstává otázkou, co si pod tímto neurčitým pojmem představit. Nejvyšší soud již v minulosti judikoval, že pojem „*provoz obchodního závodu*“ je nutno vykládat s přihlédnutím ke konkrétní posuzované situaci a bez dalšího nelze zcela jistě generalizovat, která jednání do provozu obchodního závodu spadají, a která již nikoliv.[\[11\]](#)

I přes tento závěr si dovolíme charakterizovat některá jednání, která do rozsahu prokury budou typicky spadat. Oprávnění prokuristy typicky zahrnuje především právní jednání související s uzavíráním a plněním běžných obchodních smluv, dále také právní jednání směřující k zajištění a utvrzení dluhů nebo pracovněprávní úkony vůči zaměstnancům (uzavírání pracovních smluv, podávání výpovědí atd.). Prokurista může dále jednat za právnickou osobu v případě soudního řízení (srov. § 21 odst. 1 písm. d) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů), nebo v případě řízení daňového (srov. § 24 odst. 3 zákona č. [280/2009](#) Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů). Oproti tomu se prokura nevztahuje na jednání nesouvisející s provozem závodu. Judikatura dále dovozuje, že prokurista není oprávněn činit takové kroky, které další provoz podniku znemožní, nebo negativně ovlivní.[\[12\]](#)

Případná snaha o omezení rozsahu prokury ze strany podnikatele, tj. například stanovením limitu plnění, nemá účinky vůči třetím osobám, i kdyby takové omezení bylo zveřejněno (srov. § 453 OZ). Ačkoliv porušení vnitřního pokynu nemá účinky vůči třetím osobám, je z něj možno dovodit odpovědnostní vztah prokuristy vůči podnikateli.[\[13\]](#)

Kdo nemůže být prokuristou?

Na jistotu je postaveno, že prokuru není možno udělit právnické osobě.[\[14\]](#) Prokuristou také nemůže být člen dozorčí rady společnosti.[\[15\]](#)

Častěji diskutovanou problematikou je (ne)možnost udělení prokury členovi statutárního orgánu společnosti. Shodně s komentářovou literaturou[\[16\]](#) **se přikláníme k názoru, že prokuristou nemůže být člen statutárního orgánu právnické osoby.** K podpoře tohoto názoru odkazujeme na rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 3191/2010, který se sice vztahuje k předchozí právní

úpravě ObchZ, ale Nejvyšší soud se na tento dosud odvolává i v současné judikatuře.^[17] Nejvyšší soud se zabýval otázkou, zda je možné, aby byl člen představenstva generálně zmocněn ke všem právním jednáním, čímž mělo dojít k obcházení pravidel jednání za společnost (nakolik za společnost měli jednat dle zápisu v obchodním rejstříku vždy společně dva členové představenstva). Rozhodnutí shrnuje ustálenou judikaturu s tím, že *„není přípustné, aby stanovami určený způsob jednání jménem společnosti byl obcházen tak, že dva členové představenstva udělí generální plnou moc jednomu z nich“* (srov. zejm. Sbíрка soudních rozhodnutí a stanovisek R 17/2008). Dle názoru Nejvyššího soudu: **„Tyto závěry se obdobně uplatní i pro prokuru jakožto plnou moc udělenou ke všem právním úkonům, k nimž dochází při provozu podniku“**. Další argumentaci nabízí usnesení Vrchního soudu v Praze, sp. zn. 14 Cmo 200/2019, které uvádí, že *„Prokuristou nemůže být člen statutárního orgánu právnické osoby (v daném případě jednatel JUDr. R. S.), neboť působnost člena statutárního orgánu v sobě inherentně zahrnuje veškerou působnost prokuristy.“*

Společné jednání prokuristy a (člena) statutárního orgánu

Obdobně je vhodné upozornit, že není možné stanovit způsob jednání za právnickou osobu tak, že jedná vždy společně člen statutárního orgánu a prokurista. Toto dovodil Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 29 Cdo 387/2016, ve kterém se zabýval mimo jiné statusovými otázkami právnických osob: *„Právní úprava statutárního orgánu (tj. určení, který z orgánů právnické osoby je statutárním a jak se vytváří), stejně jako úprava způsobu, jakým členové statutárního orgánu právně jednají za právnickou osobu (jak ji zastupují), spadá do kategorie práva týkajícího se postavení osob ve smyslu § 1 odst. 2 [OZ]. (...) Společné jednání prokuristy a člena statutárního orgánu není přípustným způsobem zastupování obchodní korporace podle § 164 odst. 2 [OZ] a nemůže být zapsáno jako způsob, jakým členové statutárního orgánu jednají za obchodní korporaci, do obchodního rejstříku podle § 25 odst. 1 písm. g) [ZVR].“*

Toto pojetí prokury se odlišuje například od právního řádu Německa a Rakouska, kde je společné jednání člena statutárního orgánu a prokuristy akceptováno. Oproti českému právnímu řádu v těchto zemích ovšem existuje právní úprava, která tuto možnost výslovně umožňuje.^[18]

Závěr

Prokuru, ať už prostou, rozšířenou nebo filiální, uděluje podnikatel zapsaný do obchodního rejstříku. V případě společnosti s ručením omezeným, narozdíl od akciové společnosti, podléhá udělení prokury statutárním orgánem schválení valnou hromadou. Prokura vzniká již jejím udělením a samotný zápis v obchodním rejstříku je pouze deklaratorní. Do provedení zápisu se prokurista prokazuje listinou o udělení prokury, u které není vyžadováno úřední ověření podpisu.

Oprávnění prokuristy typicky zahrnuje právní jednání související s uzavíráním běžných obchodních smluv, pracovněprávní úkony vůči zaměstnancům, či jednání za právnickou osobu v soudních a daňových řízeních. Oproti tomu se prokura nevztahuje na jednání nesouvisející s provozem závodu a prokurista také nesmí činit kroky, které další provoz podniku znemožní nebo negativně ovlivní. Rozsah prokury nemůže být ve vztahu ke třetím osobám omezen. Z případného vnitřního omezení ze strany podnikatele lze ovšem dovozovat odpovědnostní vztah prokuristy vůči podnikateli.

Kromě právnické osoby a člena dozorčí rady nemůže být dle našeho názoru prokuristou ani člen statutárního orgánu společnosti. Judikatura také dovozuje nemožnost způsobu zastupování právnické osoby společným jednáním prokuristy a člena statutárního orgánu.

Z výše uvedeného vyplývá, že prokura je praktický nástroj usnadňující zastoupení podnikatele, který je v našem právním řádu hluboce zakořeněný. I přes to, nebo možná právě proto, v praxi stále existují ohledně prokury určité mýty, nejasnosti ba dokonce pokusy o její zneužití. Hlavní motivací

tohoto článku tedy bylo do této problematiky vnést větší jistotu.

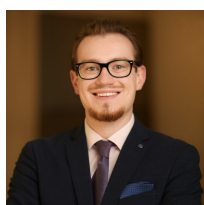
Mgr. Gabriela Luňáková

Advokátka / Associate

Mgr. Martin Horák

Advokátní koncipient / Junior Lawyer

Miloslav Pospíšil

Paralegal

ROWAN LEGAL, advokátní kancelář s.r.o.

GEMINI Center
Na Pankráci 1683/127
140 00 Praha 4

Tel.: +420 224 216 212

Fax: +420 224 215 823

e-mail: paha@rowan.legal

[1] Pro zajímavost je možno uvést, že se prokura poprvé objevuje v našem právním řádu již v roce 1863 v zákonu č. 1/1863 ř. z., všeobecný obchodní zákoník rakouský, jako „kupecká plná moc téměř neobmezená a naprosto neobmezená proti třetím osobám“ (LOCHMANOVÁ, Ludmila. Vývoj prokury v tuzemském právním řádu. Právní rozhledy, 2019, č. 18, s. 617-626).

[2] Srov. § 450 odst. 1 věta poslední OZ.

[3] Srov. § 450 odst. 2 věta druhá OZ; dále také HUBKOVÁ, Pavlína. § 502 [Obchodní závod]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 6.

[4] TINTĚRA, Tomáš. § 450 [Udělení prokury]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 15.

[5] Srov. § 190 odst. 2 písm. e) ZOK.

[6] LASÁK, Jan. § 450 [Udělení prokury]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1407, marg. č. 8.

[7] LASÁK, Jan. § 450 [Udělení prokury]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1407, marg. č. 11. Srov. § 441 odst. 2 ZOK.

[8] Důvodová zpráva k zákonu č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz: „Návrh nespojuje účinnost udělení prokury s jejím zápisem do obchodního rejstříku. I to je standardní řešení, které uchoval ještě občanský zákoník z r. 1950 (§ 73 a 74). Současná úprava v obchodním zákoníku převzala úpravu prokury z někdejšího zákoníku mezinárodního obchodu (zák. č. [101/1963](#) Sb., § 87), deformovanou administrativními přístupy k institucím soukromého práva. Podle návrhu se tedy prokura stává účinnou již udělením. Tím se nemíní zasahovat do právního pravidla, podle něhož musí být prokura zapsána do obchodního rejstříku s účinky publicity. Dokud nebude prokura do obchodního rejstříku zapsána, je dobrá víra třetích osob dostatečně chráněna ustanovením § 444.“

[9] Shodně například v POKORNÁ, J. § 450 [Udělení prokury, rozsah prokury]. In: DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). Wolters Kluwer [cit. 2023-10-20]. ISSN 2336-517X.

[10] POKORNÁ, J. § 450 [Udělení prokury, rozsah prokury]. In: DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654). Wolters Kluwer [cit. 2023-10-20]. ISSN 2336-517X.; Srov. také (LASÁK, Jan. § 450 [Udělení prokury]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1407, marg. č. 11.).

[11] Srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 2720/2009: „K provozu podniku nebudou patřit zejména mimořádné dispozice, které se sice týkají podniku, ale jeho další provoz podnikatelem znemožní (prodej nebo pronájem podniku), nebo ho alespoň podstatně negativně ovlivní (zřízení zástavního práva k podniku), popř. s provozem podniku nijak nesouvisejí. Za úkony související s provozem podniku však nelze považovat jenom okruh úkonů odpovídající dispozicím v rámci obvyklého (běžného) hospodaření, neboť k provozu podniku budou patřit i některé úkony mimo obvyklé hospodaření (např. uzavření smlouvy o úvěru nebo nakládání s volnými zdroji podniku). Při posuzování, zda konkrétní právní úkon svou povahou spadá do provozu podniku, proto záleží na

povaze podniku podnikatele a jeho provozu, nikoli na tom, jak je vymezen předmět podnikání podnikatele v obchodním rejstříku. Zápis oborů, v nichž podnikatel podniká, totiž nevystihuje celou šíři úkonů, které k provozu podniku patří. Každý jednotlivý právní úkon učiněný prokuristou je třeba hodnotit z pohledu faktického provozu podniku podnikatele, nikoli mechanicky přiřazovat jeho obsah některému z oborů podnikání zapsaných jako předmět podnikání podnikatele v obchodním rejstříku.“

[12] Ibid.

[13] TINTĚRA, Tomáš. § 453 [Vnitřní omezení prokury]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023, marg. č. 7.

[14] Srov. § 452 odst. 1 OZ.

[15] Srov. § 201 odst. 4 ZOK pro společnost s ručením omezeným, § 448 odst. 4 ZOK pro akciovou společnost.

[16] TINTĚRA, Tomáš. § 450 [Udělení prokury]. In: PETROV, Jan, VÝTISK, Michal, BERAN, Vladimír a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 6.; LASÁK, Jan. § 450 [Udělení prokury]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1406, marg. č. 4.

[17] Srov. 32 Cdo 785/2018-II.

[18] V Rakousku se jedná o § 18 odst. 3 zákona o společnostech s ručením omezeným (Gesetz über Gesellschaften mit beschränkter Haftung) a § 71 odst. 3 spolkového zákona o akciových společnostech (Bundesgesetz über Aktiengesellschaften). V Německu se jedná o § 78 odst. 3 akciového zákona (Aktiengesetz), který je analogicky aplikován i pro společnosti s ručením omezeným. Srov. např. 29 Cdo 387/2016.

© EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)

- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. – zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Předběžné opatření a další instituty k ochraně věřitelů při přeměnách](#)